

τῆς Τουρκίας, διαρκῶς σχεδὸν καὶ ἐνόπλιως διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῶν μεταρρυθμίσεων τῶν Σουλτάνων. Οἱ ἀριστοκράται τῆς Βοσνίας πρεσβεύουσι μὲν τὸ μωαμεθανικὸν θρησκεισμα, οὐδὲν ὅμως εἶναι Τοῦρκοι· διαφυλάττουσι τὰ ἔθιμα, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα τῆς φυλῆς τῶν· οἱ ἐν Βοσνίᾳ δὲ βραχιάδες, πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν δοσιμάτων καὶ τῶν παρανόμων φορολογιῶν, δρᾶττονται τῶν ὅπλων, ἐν ὀνόματι τῆς πίστεως καὶ τοῦ Χάτι-Χουμαγιού· οὗτοι δὲ πόλεμος κοινωνικὸς διαρκῆς κατέστησεν ἀραιὸν τὸν πληθυσμὸν τῆς Βοσνίας, τῆς Κροατίας, κυρίως δὲ τῆς Ἑρζεγοβίνης, ἧς οἱ Χριστιανοὶ πολυαριθμότεροι ὄντες ἐνθαρρύνονται καὶ ὑπὸ τῆς γειτνιασέως τοῦ Μαυροβουνίου.

Τὸ Μαυροβούνιον, σλαυῖστί Τσερναγόρα (ἕρος μέλαν, ἡ ἕρος τῶν προγεγραμμένων), τουρκιστὶ Καρα-τάγ, ἀλβανιστὶ Μαλισίς, ἐν τῶν τελευταίων λειψάνων τοῦ ἀρχαίου σερβικοῦ κράτους, ἀπὸ τοῦ 1804 περίπου διατελεῖ αὐτόνομον τὸ πρῶτον ὑπὸ ἡγεμόνας ἐπισκόπους. Οἱ ἡγεμόνες οὗτοι διωχθέντες ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Κάτω Μοράτσας, ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη τοῦ Μαυροβουνίου, ἐνθα ἀντέσχον ἐν μέσῳ τῶν ἐπιγενομένων συμφορῶν. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Μαυροβουνίου παραδόξως κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας προώδευσε· διότι ἐνῶ ὁ ἀρχικὸς πυρὴν τῆς ἐνοικουσίας κυρίας φυλῆς ἦτο λίαν περιωρισμένος, ὕστερον νῦξήθη ταχέως διὰ τῶν Σέρβων φυγάδων τῆς Ἑρζεγοβίνης εὐθὺς ἅμα ἢ τοῦ Μαυροβουνίου αὐτονομία κατέστησε τὸ ἔθνος τοῦτο ποθητὸν ἐνδιαίτημα εἰς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ζῶσιν ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Ὁθωμανῶν. Τῷ 1606 κατὰ τὸ ἐνετικὸν χειρόγραφον τοῦ Μαριαννοῦ Βολιτσᾶ τὸ Μαυροβούνιον περιεῖχε 93 χωρία καὶ 8,027 πολεμιστάς, ἧτοι περίπου 33,000 ψυχῶν· τῷ 1687, ὁ Βόσνιος Βούτγκροβιτς ἐκ Λίβνου ἀποκατέστη ἐν τῇ Κατούνσκα μετὰ 400 οἰκογενειῶν, ὀνομαζομένων Κραϊχινιτῶν (ἀνθρώπων τῶν συνόρων)· τὴν ἀποίκισιν ταύτην παρηκολούθησαν ἕτεροι ἤττον πολυπληθεῖς, ὥστε ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπελόγιζον 53,000 ψυχὰς ἐν Μαυροβουνίῳ, σήμερον δὲ 120,000 περίπου.

Πλὴν τῶν φυλῶν τῶν κατοικούντων τὸ Μαυροβούνιον, ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι καὶ τινα χωρία ἀλβανικὰ, ὡς ἡ Φουνδίνα καὶ τὸ Κότσι καὶ φυλῆτις ἀλβανικὴ, οἱ Τρίπσκοι ἢ Ζάτριβατς. Ἡ συνθήκη δὲ τέλος τοῦ 1858 ἀπέδωκεν αὐτῷ καὶ τὰς γαίας τὰς οἰκουμένας ὑπὸ τῶν Οὐσκὸξ ἢ φυγάδων, ἄλλων παρὰ τοὺς Οὐσκόκους, τοὺς διαβοήτους ἐν τῇ ἐνετικῇ ἱστορίᾳ πειρατὰς. Οἱ Οὐσκὸξ τῆς Ἑρζεγοβίνης εἶναι χριστιανοὶ φυγάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Μαυροβουνίου, εἰς ἀδιάλειπτον σχεδὸν πόλεμον διατελοῦντες πρὸς τοὺς Τοῦρκους. Οἰκοῦσι δὲ μέρος μὲν περὶ τὰς πηγὰς τῆς Μορίτσας, καὶ μέρος τὰς τῆς Ῥουνδίνας Μ.Δ. τῆς πεδιάδος τοῦ Νίξιχ.

A. M.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ δλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι βιομηχανικῶν καταστημάτων ὑπελογίσθη εἰς 7,342, ἐξ ὧν ἄνδρες 4,959, γυναῖκες 1,230, παῖδες 629 καὶ κοράσια 524. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν ἐργατῶν διανέμεται μεταξὺ 136 ἐργοστασίων.

Μετὰ τὸ Λαύριον, ἐνθα συγκεντροῦται ὁ ἀνώτερος ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν, ἀσχολουμένων ἀπάντων εἰς μεταλλευτικὰς ἐργασίας, ὁ Πειραιεὺς ἔχει τὸν ἀνώτερον ἀριθμὸν ἐργατῶν, 1,662. Μετ' αὐτὸν δὲ ἔρχεται ἡ Σύρος, ἧς τὰ ἐργοστάσια περιλαμβάνουσι 1,416 ἐργάτας.

Οἱ 7,342 ἐργάται τῶν ἡμετέρων ἐργοστασίων διαιροῦνται ὡς ἔπεται κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν:

	Ἐγγράμματοι	Ἀγράμματοι
Ἄνδρες	1,732	2,909
Γυναῖκες	278	953
Παιδιά	331	344
Κοράσια	73	437
	<u>2,414</u>	<u>4,640</u>

Ἡ κατάστασις αὕτη, εἰς ἣν δὲν περιελήφθησαν 318 ἄνδρες, ἀσχολούμενοι εἰς μεταλλευτικὰς ἐργασίας καὶ ὧν ἡ ἐκπαίδευσις δὲν ἐξηκριβώθη, καταδεικνύει, εἰ αἱ πληροφορίαι ἡμῶν εἰσὶν ἀκριβεῖς, ὅτι πλεόν τοῦ διπλασίου τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἐργατῶν εἰσὶν ἀγράμματοι, ἧτοι 68 τοῖς 100, καὶ ὅτι τὸ ἕτερον τῶν φύλων καθυστερεῖ δι' ἔτι μεγαλύτερων ἀναλογιῶν, καθόσον ἐπὶ μὲν τῶν γυναικῶν ἀγράμματοί εἰσιν 89 τοῖς 100, ἐπὶ δὲ τῶν κορασίων ἀγράμματοί εἰσιν 86 τοῖς 100!

Καὶ ἐν μὲν τῇ Σύρῳ τὰ 2/3 τῶν ἐργατῶν εἰσὶν ἀγράμματοι, ἐν δὲ τῷ Πειραιεὶ τὸ ἦμισυ.¹

ΕΝ ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Κοιμῶνται τ' ἄγρια βουνά,
Ἡ βράχες ἡσυχάζουν,
Ὡς καὶ τ' ἄγρίμια σταῖς φωλεαῖς
Ζευγαρωτὰ κουριάζουν.

Ἐπαψ' ὁ κοῦκκος στὸ κλαρὶ,
Πλαγιάζει τ' ἀκρογιάλι,
Λὲς καὶ κοιμᾷ τ' ἡ θάλασσα
Στοῦ βράχου τὴν ἀγκάλῃ.

Μόνος ἐγὼ νυχτομαχῶ,
Προσέφαλο δὲν ἔχω,
Ἄν ξωτικό, ὅσα φάντασμα
Τὰ δάση παρατρέχω.

Τρέχω λαγκάδια καὶ κρεμνοὺς
Ἄπει καὶ σὲ λημονήσω·
Ἄλλ' ὅσο φέγω, τόσ' ὁ νοῦς
Σὲ σὲ γυρίξ' ὀπίσω.

Σὲ βλέπω ὀδῶ, σὲ βλέπω ἄκει,
Σὲ φέρνει ὁ λογισμὸς μου

1. Ἄπ. πληρ. περὶ τῶν ἐν Ἑλλ. Βιομ. Κατ. ὑπὸ Δ. Μανσόλα.